

Kerkdienst Janskerk 23 oktober 2016

Thema: Vreugde der Wet (25 oktober)

Lezing: Deuteronomium 34 en Genesis 1 : 1-8

Voorganger: Marieke Milder

Inleiding

Simchat Torah – letterlijk: de vreugde van de onderwijzing. In de Middeleeuwen groeide de 2e dag van het Slotfeest van het Loofhuttenfeest uit tot Simchat Torah. Einde en begin van de Torah werden gelezen, als een vreugdevolle opmaat naar een jaar lang studie van de Torah. Want het is een vreugde om te leven van Gods goedheid. En de Torah is gegeven als een handreiking van de Eeuwige voor het leven van iedere dag. De vertaling ‘wet’ zet op het verkeerde been, roept het beeld op dat de voorschriften ‘wettisch’ worden opgelegd en uitgevoerd – terwijl dit feest duidelijk maakt dat het een vreugdevolle bevrijding is om vanuit Gods onderricht te leven; uitgebeeld door samen al dansend de Torah-rollen te dragen.

Overweging

Het is feest in de synagoge.

Er wordt gedanst, en een van de mannen heeft de Torahrollen in zijn armen. Kinderen worden op de schouders genomen en dansen zo ook mee. In Jeruzalem gaan op een aantal plaatsen de zingende en dansende mensen de straat op. Je kunt dan een deel van de mannen aantreffen met hun gebedsmantels om, die in een kring op adem staan te komen. Voor de kinderen is het dan een sport om te proberen de kwastjes van de ene mantel aan de andere vast te knopen, zodat de gebedsmantels afglijden als de mannen weglopen. De hilariteit is groot als het lukt.

De volgende dag worden het einde en het begin van de Torah gelezen. De lezers heten resp. de bruidegom van de Torah, en de bruidegom van Genesis. Israël is als het ware getrouwd met de Torah; alle feestelijkheden refereren ook aan het huwelijksfeest.

De jonge kinderen worden, anders dan anders, opgeroepen om de lezing bij te wonen, en daarbij wordt een gebedsmantel over hun hoofden uitgestrekt, als ware het een huwelijksbaldakijn. De kinderen worden gezegend en na de dienst krijgen ze bruidsjonkertjes.

Ik kan wel eens jaloers worden op die uitbundigheid, net zoals ik jaloers kan worden op evangelische medechristenen die op een vreugdevolle manier in het geloof staan. Onze spiritualiteit is meer een wat ernstige inkeer; uitbundig zijn we zelden, hier in de Janskerk. We zijn ons bewust van de gebrokenheid van deze wereld, van onze verantwoordelijkheid daarin, en we zoeken naar inspiratie om te komen bij de kern, bij wat echt belangrijk is, wat er toe doet. God.

Daar is natuurlijk niks mis mee. Maar het kan inspirerend zijn om te onderzoeken wat je vreugde kan brengen, hoe je vreugdevol vanuit je geloof in het leven kan staan. Daar is namelijk alle reden toe.

Met het lezen van het einde en het begin van de Torah wordt de jaarcyclus voltooid (de Torah wordt in één jaar helemaal gelezen in de synogoge) en een beginnetje gemaakt met de nieuwe cyclus.

Zo omvat het feest de hele Torah. Vreugde van de Torah, vreugde der wet.

Wij denken bij ‘wet’ al gauw aan regels en voorschriften die ons doen en laten inperken.

Maar de clou van de Torah is niet dat we van alles niet mogen. De clou is dat we mogen leven uit Gods genade, dat God een verbond heeft gesloten met de mensen.

De regels die gegeven worden in de Torah helpen ons om het goed met elkaar te hebben. De verhalen laten ons zien hoe God uit is op bevrijding uit slavernij, welke slavernij dan ook. En ze vertellen ons hoe de mensen steeds wordt opgeroepen om verder te trekken, in beweging te blijven, onderweg te zijn naar een hoopvolle toekomst.

Genade en verbond zijn grote theologische begrippen. Ik vertaal ze voor mezelf met: God trekt met ons mee, trekt voor ons uit, laat ons niet los, blijft ons zoeken, schenkt ons leven.

Dat is iets waar je niet zomaar iedere dag bij stilstaat. Als je een tijdje niet hier in de Janskerk bent en opgeslokt wordt door het leven van alledag kun je het zomaar kwijtraken: de wetenschap, de ervaring dat je van alles in de schoot geworpen wordt, dat heel het leven

doordrenkt is van de aanwezigheid van de Eeuwige, en dat God meedoet met alles wat je doet en bent.

We hebben het laatste stukje van de Torah gelezen, waarin wordt teruggeblikt op de daden van Mozes, die het volk uitleidde uit slavernij en die aan het einde van zijn leven een blik mag werpen op het beloofde land.

Straks lezen we het eerste stukje van de Torah, waarin God ruimte en licht schept. De ruimte waarin het licht mag komen, de ruimte waarin wij samen staan en aangeraakt mogen worden door Gods Geest die over de wateren zweefde.

God heeft grote daden aan ons gedaan, en doet dat nog iedere dag opnieuw. Het is een kwestie van kijken, van de rust en de tijd nemen om stil te staan bij de wijze waarop God zich in jouw leven laat kennen. En het is mooi dat we dat samen mogen doen, in verbondenheid met elkaar, elkaar vasthoudend en dragend en inspirerend, naar de vreugdevolle toekomst die ons beloofd is.

Zo moge het zijn.